

BHP
Temat

Nadzór społeczny i wewnętrzny nad warunkami pracy

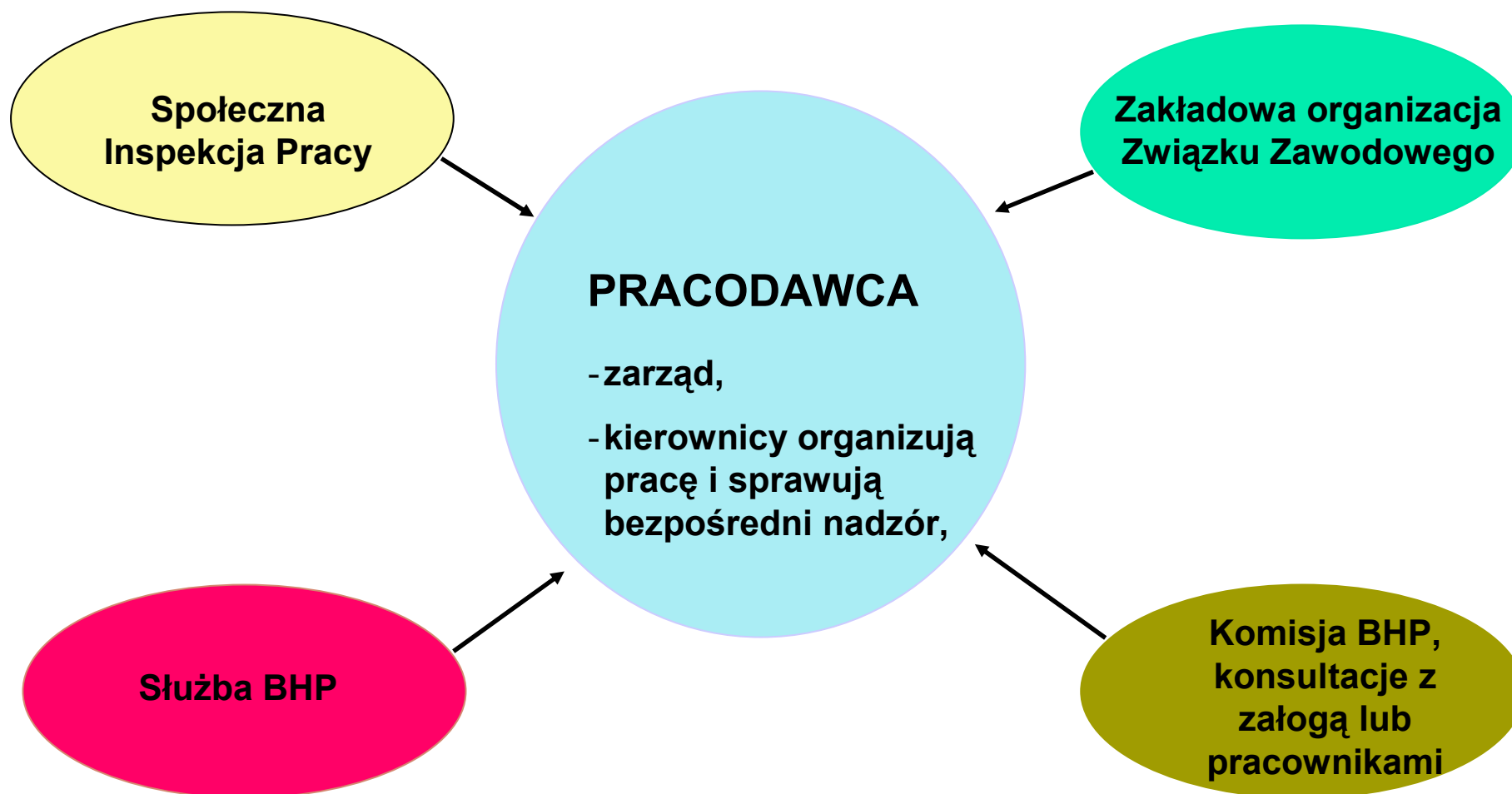
(W4)

Opracował mgr inż. Ireneusz Bulski
Warszawa, maj 2010 r.

Kodeks pracy; Nadzór nad prawem pracy i BHP

- **Art. 18⁽⁵⁾§ 1. Społeczną kontrolę przestrzegania prawa pracy, w tym przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, sprawuje społeczna inspekcja pracy.**
- **§ 2. Organizację, zadania i uprawnienia społecznej inspekcji pracy oraz zasady jej współdziałania z Państwową Inspekcją Pracy i innymi państwowymi organami nadzoru i kontroli określają odrębne przepisy.**

Nadzór społeczny i wewnętrzny nad warunkami BHP w firmie

Ustawa

o społecznej inspekcji pracy

z dnia 24 czerwca 1983 r.

(Dz. U. Nr 35, poz. 163 z późn. zm.)

Art. 1. Społeczna inspekcja pracy jest służbą społeczną pełnioną przez pracowników, mającą na celu zapewnienie przez zakład pracy bezpiecznych i higienicznych warunków pracy oraz ochronę uprawnień pracowniczych, określonych w przepisach prawa pracy.

Ustawa

o społecznej inspekcji pracy

Art. 2. Społeczna inspekcja pracy reprezentuje interesy wszystkich pracowników w zakładach pracy i jest kierowana przez zakładowe organizacje związkowe.

Art. 6. 1. Społecznych inspektorów pracy wybierają i odwołują pracownicy zakładu pracy.

2. Społecznych inspektorów pracy wybiera się na okres 4 lat.

Art. 13. 1. Zakład pracy nie może wypowiedzieć ani rozwiązać umowy o pracę z pracownikiem pełniącym funkcję społecznego inspektora pracy w czasie trwania mandatu oraz w okresie roku po jego wygaśnięciu.....,

Ustawa

o społecznej inspekcji pracy

Art. 4. Społeczni inspektorzy pracy mają prawo:

- 1) kontrolować stan budynków, maszyn, urządzeń technicznych i sanitarnych oraz procesy technologiczne z punktu widzenia BHP,**
- 2) kontrolować przestrzeganie przepisów prawa pracy i BHP, w tym postanowień układów zbiorowych i regulaminów pracy, uprawnień pracowników związanych z rodzicielstwem, młodocianych i osób niepełnosprawnych, urlopów i czasu pracy, świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych,**
- 3) brać udział w ustalaniu okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy, zgodnie z przepisami prawa pracy,**

Ustawa

o społecznej inspekcji pracy

cd. Art.4. Społeczni inspektorzy pracy mają prawo:

- 4) brać udział w analizowaniu przyczyn powstawania wypadków przy pracy, zachorowań na choroby zawodowe i inne schorzenia wywołane warunkami środowiska pracy oraz kontrolować stosowanie przez zakłady pracy właściwych środków zapobiegawczych,
- 5) uczestniczyć w przeprowadzaniu społecznych przeglądów warunków pracy,
- 6) opiniować projekty planów poprawy warunków BHP i planów rehabilitacji zawodowej oraz kontrolować realizację tych planów,
- 7) podejmować działania na rzecz aktywnego udziału pracowników zakładów pracy w kształtowaniu właściwych warunków BHP oraz oddziaływać na przestrzeganie przez pracowników przepisów i zasad BHP.

Ustawa

o społecznej inspekcji pracy

- **Art. 8. 1. Społeczny inspektor pracy ma prawo wstępu w każdym czasie do pomieszczeń i urządzeń zakładu pracy dla wykonywania zadań określonych w art. 4.**
- **2. Społeczny inspektor pracy ma prawo żądać od kierownika zakładu pracy oraz oddziału (wydziału) i od pracowników informacji oraz okazania dokumentów w sprawach wchodzących w zakres jego działania.**

Ustawa

o społecznej inspekcji pracy

Art. 9. 1. W razie stwierdzenia, że nie są przestrzegane przepisy, społeczny inspektor pracy informuje o tym kierownika zakładu pracy oraz oddziału (wydziału), czyniąc jednocześnie stosowny zapis w księgach zaleceń i uwag SIP.

2. Kierownik zakładu pracy oraz oddziału (wydziału) podejmuje decyzję w sprawie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości i informuje o tym społecznego inspektora pracy.

Ustawa

o społecznej inspekcji pracy

- Art. 11. 1. Na podstawie ustaleń zakładowy SIP wydaje pracodawcy, w formie pisemnej, zalecenie usunięcia w określonym terminie stwierdzonych uchybień.
2. W razie bezpośredniego zagrożenia mogącego spowodować wypadek przy pracy, zakładowy SIP występuje do pracodawcy o natychmiastowe usunięcie tego zagrożenia, a w wypadku niepodjęcia odpowiednich działań wydaje, w formie pisemnej, zalecenie wstrzymania pracy danego urządzenia technicznego lub określonych robót, zawiadamiając o tym równocześnie zakładowe organizacje związkowe.
3. Pracodawca może wnieść sprzeciw od zalecenia zakładowego SIP do właściwego inspektora pracy PIP. Sprzeciw od zalecenia, o którym mowa w ust. 1, wnosi się w terminie 7 dni od dnia doręczenia zalecenia, a od zalecenia, o którym mowa w ust. 2 - niezwłocznie.

Ustawa

o społecznej inspekcji pracy

Art.11.4. W razie wniesienia sprzeciwu od zalecenia SIP, inspektor pracy PIP wydaje decyzję lub podejmuje inne środki prawne przewidziane w przepisach o Państwowej Inspekcji Pracy.

Art. 20. Zakładowy społeczny inspektor pracy ma prawo uczestniczyć w kontrolach przeprowadzanych w zakładzie przez inspektora pracy PIP oraz w podsumowaniu kontroli.

Ustawa

o społecznej inspekcji pracy

Odpowiedzialność za naruszenie przepisów o SIP.

Art. 22. 1. Kto działając w imieniu zakładu pracy narusza przepisy niniejszej ustawy, a w szczególności uniemożliwia działalność społecznego inspektora pracy,

podlega karze grzywny .

2. Tej samej karze podlega, kto nie wykonuje zalecenia zakładowego społecznego inspektora pracy.

3. Orzekanie następuje na podstawie wniosku pochodzącego od inspektora PIP w trybie określonym w dziale VII Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.

NADZÓR ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH NAD STANEM BHP

Ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (Dz. U. z 2001 r. nr 79, poz. 854).

Art. 23. Związki zawodowe sprawują kontrolę nad przestrzeganiem prawa pracy oraz uczestniczą, na zasadach określonych odrębnymi przepisami, w nadzorze nad przestrzeganiem przepisów oraz zasad BHP.

Nadzór wewnętrzny pracodawców nad warunkami BHP

Kodeks pracy (art. 237): Komisja BHP

□ Gdy pracodawca zatrudnia ponad 250 pracowników powołuje komisję BHP, która jest jego organem doradczym.

Zadania Komisji Bezpieczeństwa i Higieny Pracy:

- Przeprowadzanie **przeглядów** warunków pracy.
- Dokonywanie **oceny** stanu bezpieczeństwa i higieny pracy.
- **Opiniowanie** podejmowanych przez pracodawcę środków zapobiegających wypadkom przy pracy i chorobom zawodowym.
- Formułowanie **wniosek** dotyczących poprawy warunków pracy.
- Współdziałanie i **konsultowanie** z pracodawcą działań w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.
- Komisji przewodniczy p-ciel pracodawcy, a z-cą jest przedstawiciel pracowników.

KODEKS PRACY :

Podstawowe obowiązki pracodawcy: konsultacje

Art. 237^(11a) § 1. Pracodawca konsultuje z pracownikami lub ich przedstawicielami wszystkie działania związane z bezpieczeństwem i higieną pracy (np. z komisją BHP, SIP, ze zw. zawodowym).

KODEKS PRACY

Podstawowe obowiązki pracodawcy

Art. 15. Pracodawca jest obowiązany zapewnić pracownikom bezpieczne i higieniczne warunki pracy.

Art. 207. §1. Pracodawca ponosi odpowiedzialność za stan BHP.

§ 2. Pracodawca jest obowiązany chronić zdrowie i życie pracowników poprzez zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy przy odpowiednim wykorzystaniu osiągnięć nauki i techniki.

KODEKS PRACY

Podstawowe obowiązki pracodawcy: Regulamin pracy

Art.104. Regulamin pracy ustala pracodawca zatrudniający co najmniej 20 pracowników, w którym określa **prawa i obowiązki pracowników i pracodawcy**, w tym dotyczące **BHP i p-poż.** oraz sposób **informowania pracowników o ryzyku zawodowym.**

KODEKS PRACY

Art. 207.§ 2.Podstawowe obowiązki pracodawcy w zakresie nadzoru nad stanem BHP

- **organizować prace w sposób zapewniający warunki BHP,**
- **zapewnić przestrzeganie przepisów i zasad BHP,**
- **wydawać polecenia usunięcia uchybień oraz kontrolować ich wykonanie,**
- **zapewnić wykonanie nakazów, wystąpień, decyzji i zarządzeń wydanych przez organy nadzoru nad warunkami pracy,**
- **zapewnić wykonanie zaleceń Społecznego Inspektora Pracy.**
- **oceniać ryzyko zawodowe,**

KODEKS PRACY

Art. 207.§ 2.Podstawowe obowiązki pracodawcy w zakresie nadzoru nad stanem BHP

- reagować na potrzeby w zakresie zapewnienia warunków BHP, dostosowywać środki podejmowane w celu doskonalenia istniejącego poziomu ochrony zdrowia i życia pracowników biorąc pod uwagę zmieniające się warunki wykonywania pracy,
- zapewnić rozwój spójnej polityki zapobiegającej wypadkom i chorobom zawodowym, uwzględniającej zagadnienia techniczne, organizacyjne, warunki pracy, stosunki społeczne oraz wpływ środowiska pracy,
- uwzględniać w ramach podejmowanych działań profilaktycznych ochronę zdrowia młodocianych, pracownic w ciąży i w okresie karmienia dziecka piersią oraz pracowników niepełnosprawnych,

KODEKS PRACY

Art. 207⁽¹⁾.§ 1 i 2. Podstawowe obowiązki pracodawcy w zakresie nadzoru nad stanem BHP

• Przekazywać pracownikom <u>informacje o:</u>• zagrożeniach dla zdrowia i życia występujących w zakładzie, na poszczególnych stanowiskach i przy wykonywanych pracach, w tym o zasadach postępowania w przypadku awarii i innych sytuacji zagrażających zdrowiu i życiu pracowników,• działaniach ochronnych i zapobiegawczych podjętych w celu wyeliminowania istniejących zagrożeń,	• pracownikach wyznaczonych do;• udzielania pierwszej pomocy,• wykonywania działań w zakresie zwalczania pożarów i organizowania ewakuacji pracowników,• z podaniem imienia i nazwiska tych pracowników, miejsca wykonywania pracy oraz numerów telefonów służbowych.

KODEKS PRACY

Art. 209°.§ 1 i 2. Podstawowe obowiązki pracodawcy w zakresie nadzoru nad stanem BHP

- W przypadku możliwości wystąpienia zagrożenia dla zdrowia lub życia pracodawca jest zobowiązany:
- niezwłocznie poinformować pracowników o tych zagrożeniach oraz podjąć działania w celu zapewnienia im odpowiedniej ochrony,
- niezwłocznie dostarczyć pracownikom instrukcje umożliwiające, w przypadku wystąpienia bezpośredniego zagrożenia, przerwanie pracy i oddalenie się z miejsca zagrożenia w miejsce bezpieczne,
- do czasu usunięcia zagrożenia nie wydawać polecenia wznowienia pracy.

KODEKS PRACY

Podstawowe obowiązki pracodawcy: szkolenie
BHP

Art. 207. § 3. Pracodawca oraz osoba kierująca pracownikami są obowiązane znać, w zakresie niezbędnym do wykonywania ciążących na nim obowiązków, przepisy o ochronie pracy, w tym przepisy oraz zasady BHP.

KODEKS PRACY

Obowiązki pracodawcy-wyznaczenie koordynatora BHP

Art. 208. §1. W razie gdy jednocześnie w tym samym miejscu wykonują pracę pracownicy zatrudnieni przez różnych pracodawców, pracodawcy ci mają obowiązek:

- 1) współpracować ze sobą,**
- 2) wyznaczyć koordynatora sprawującego nadzór nad BHP (co nie zwalnia ich z obowiązku zapewnienia warunków BHP swym pracownikom),**
- 3) ustalić zasady współdziałania.**

KODEKS PRACY

Podstawowe obowiązki pracodawcy

Art. 304. Pracodawca jest obowiązany zapewnić bezpieczne i higieniczne warunki pracy (art. 207. §2 KP) ;

- **osobom fizycznym pracującym na innej podstawie niż stosunek pracy,**
- **studentom i uczniom odbywającym zajęcia,**
- **zatrudnionym przy pracach społecznych,**
- **a w stosunku do osób, nie biorących udziału w pracy, ale mających do niej dostęp, powinien zastosować niezbędne środki do zapewnienia ochrony ich życia i zdrowia.**

KODEKS PRACY

Obowiązki osób kierujących pracownikami

Art. 212. Osoba kierująca pracownikami jest obowiązana:

- 1) organizować stanowiska pracy zgodnie z przepisami i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy,**
- 2) dbać o sprawność środków ochrony indywidualnej oraz ich stosowanie zgodnie z przeznaczeniem,**
- 3) organizować, przygotowywać i prowadzić prace, uwzględniając zabezpieczenie pracowników przed wypadkami przy pracy, chorobami zawodowymi i innymi chorobami związanymi z warunkami środowiska pracy,**

KODEKS PRACY

Obowiązki osób kierujących pracownikami (c. d.)

- 4) dbać o bezpieczny i higieniczny stan pomieszczeń pracy i wyposażenia technicznego, a także o sprawność środków ochrony zbiorowej i ich stosowanie zgodnie z przeznaczeniem,
- 5) egzekwować przestrzeganie przez pracowników przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy,
- 6) zapewniać wykonanie zaleceń lekarza sprawującego opiekę zdrowotną nad pracownikami.

KODEKS PRACY

Obowiązki osób kierujących pracownikami (c.d)

- **§ 40 rozporządzenia w sprawie ogólnych przepisów BHP, zobowiązuje kierowników;**
- w przypadku stwierdzenia bezpośredniego zagrożenia dla życia lub zdrowia pracowników, **do niezwłocznego wstrzymania prac i podjęcia działań** w celu usunięcia tego zagrożenia,
- **do prowadzenia systematycznych kontroli stanu BHP**, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji procesów pracy, stanu technicznego maszyn i innych urządzeń technicznych oraz ustalania sposobu rejestracji i usuwania stwierdzonych nieprawidłowości.

Kodeks Pracy

Służba bezpieczeństwa i higieny pracy

Art. 237 § 1. Pracodawca zatrudniający więcej niż 100 pracowników tworzy służbę bezpieczeństwa i higieny pracy, pełniącą funkcje doradcze i kontrolne w zakresie BHP, zaś pracodawca zatrudniający do 100 pracowników powierza wykonywanie zadań służby BHP pracownikowi zatrudnionemu przy innej pracy. Pracodawca posiadający ukończone szkolenie niezbędne do wykonywania zadań służby BHP może sam wykonywać zadania tej służby, jeżeli:

- 1) zatrudnia do 10 pracowników albo**
- 2) zatrudnia do 20 pracowników i jest zakwalifikowany do grupy działalności, dla której ustalono nie wyższą niż trzecia kategorię ryzyka, w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.**

Kodeks Pracy

Służba bezpieczeństwa i higieny pracy

Art. 237 § 2. Pracodawca - w przypadku braku kompetentnych pracowników - może powierzyć wykonywanie zadań służby BHP specjalistom spoza zakładu pracy. Pracownik służby BHP oraz pracownik zatrudniony przy innej pracy, któremu powierzono wykonywanie zadań służby BHP, a także specjalista spoza zakładu pracy powinni spełniać wymagania kwalifikacyjne niezbędne do wykonywania zadań służby BHP oraz ukończyć szkolenie w dziedzinie BHP dla pracowników tej służby.

Kodeks Pracy

Służba bezpieczeństwa i higieny pracy

Art. 237 § 3. Pracownik służby BHP oraz pracownik zatrudniony przy innej pracy, któremu powierzono wykonywanie zadań tej służby, nie mogą ponosić jakichkolwiek niekorzystnych dla nich następstw z powodu wykonywania zadań i uprawnień służby BHP.

§ 4. Właściwy inspektor pracy może nakazać utworzenie służby BHP, albo zwiększenie liczby pracowników tej służby, jeżeli jest to uzasadnione stwierdzonymi zagrożeniami zawodowymi.

Rozporządzenie Rady Ministrów

z dnia 2 .09.1997 r. w sprawie służby BHP

- **§ 1. 1. Służbę bezpieczeństwa i higieny pracy, zwaną dalej "służbą bhp", stanowią wyodrębnione komórki organizacyjne jednoosobowe lub wieloosobowe.**
- **2. Liczbę pracowników służby bhp ustala, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4, pracodawca, biorąc pod uwagę stan zatrudnienia oraz występujące w zakładzie warunki pracy i związane z nimi zagrożenia zawodowe, a także uciążliwości pracy.**
- **3. Pracodawca zatrudniający od 100 do 600 pracowników tworzy wieloosobową lub jednoosobową komórkę albo zatrudnia w tej komórce pracownika służby bhp w niepełnym wymiarze czasu pracy.**

Rozporządzenie Rady Ministrów

§ 1.4. Pracodawca zatrudniający ponad 600 pracowników zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy co najmniej 1 pracownika służby bhp na każdych 600 pracowników.

5. Służba bhp podlega bezpośrednio pracodawcy. U pracodawcy będącego jednostką organizacyjną służba bhp podlega bezpośrednio osobie zarządzającej tą jednostką lub osobie wchodzącej w skład organu zarządzającego, upoważnionej przez ten organ do sprawowania nadzoru w sprawach z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy. Przepis ten stosuje się także do pracownika, któremu powierzono wykonywanie zadań służby BHP.

Rozporządzenie Rady Ministrów

zadania służby BHP

§ 2. 1. Do zakresu działania służby bhp należy:

- 1) przeprowadzanie kontroli warunków pracy oraz przestrzegania przepisów i zasad BHP,
- 2) bieżące informowanie pracodawcy o stwierdzonych zagrożeniach zawodowych, wraz z wnioskami zmierzającymi do usuwania tych zagrożeń,
- 3) sporządzanie i przedstawianie pracodawcy, co najmniej raz w roku, okresowych analiz stanu BHP zawierających propozycje przedsięwzięć technicznych i organizacyjnych mających na celu zapobieganie zagrożeniom życia i zdrowia pracowników oraz poprawę warunków pracy,
- 4) udział w opracowywaniu planów modernizacji i rozwoju zakładu pracy oraz przedstawianie propozycji dotyczących uwzględnienia w tych planach rozwiązań techniczno-organizacyjnych zapewniających poprawę stanu BHP,

Rozporządzenie Rady Ministrów

zadania służby BHP

- 5) udział w ocenie założeń i dokumentacji dotyczących modernizacji zakładu pracy albo jego części, a także nowych inwestycji, oraz zgłaszanie wniosków dotyczących uwzględnienia wymagań BHP w tych założeniach i dokumentacji,**
- 6) udział w przekazywaniu do użytkowania nowo budowanych lub przebudowywanych obiektów budowlanych albo ich części, w których przewiduje się pomieszczenia pracy, urządzeń produkcyjnych oraz innych urządzeń mających wpływ na warunki pracy i bezpieczeństwo pracowników,**
- 7) zgłaszanie wniosków dotyczących wymagań BHP w stosowanych oraz nowo wprowadzanych procesach produkcyjnych,**

Rozporządzenie RM

zadania służby BHP

- 8) przedstawianie pracodawcy wniosków dotyczących zachowania wymagań ergonomii na stanowiskach pracy,**
- 9) udział w opracowywaniu zakładowych układów zbiorowych pracy, wewnętrznych zarządzeń, regulaminów i instrukcji ogólnych dotyczących BHP oraz w ustalaniu zadań osób kierujących pracownikami w zakresie BHP,**
- 10) opiniowanie szczegółowych instrukcji dotyczących BHP na poszczególnych stanowiskach pracy,**
- 11) udział w ustalaniu okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy oraz zachorowań na choroby zawodowe,**
- 13) doradztwo w zakresie przepisów oraz zasad BHP,**

Rozporządzenie Rady Ministrów

zadania służby BHP

12) prowadzenie rejestrów, kompletowanie i przechowywanie dokumentów dotyczących wypadków przy pracy, chorób zawodowych i podejrzeń o takie choroby, a także przechowywanie wyników badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy,

14) udział w dokonywaniu oceny ryzyka zawodowego, które wiąże się z wykonywaną pracą,

15) doradztwo w zakresie organizacji i metod pracy na stanowiskach pracy, na których występują czynniki niebezpieczne, szkodliwe dla zdrowia lub warunki uciążliwe, oraz doboru najwłaściwszych środków ochrony zbiorowej i indywidualnej.

Rozporządzenie Rady Ministrów

uprawnienia służby BHP

§ 3. Służba bhp jest uprawniona do:

- 1) przeprowadzania kontroli stanu bezpieczeństwa i higieny pracy, a także przestrzegania przepisów oraz zasad w tym zakresie w zakładzie pracy i w każdym innym miejscu wykonywania pracy,**
- 2) występowania do osób kierujących pracownikami z zaleceniami usunięcia stwierdzonych zagrożeń wypadkowych i szkodliwości zawodowych oraz uchybień w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy,**
- 3) występowania do pracodawcy z wnioskami o nagradzanie pracowników wyróżniających się w działalności na rzecz poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy,**
- 4) występowania do pracodawcy o zastosowanie kar porządkowych w stosunku do pracowników odpowiedzialnych za zaniedbanie obowiązków w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy,**

Rozporządzenie Rady Ministrów

cd. uprawnienia służby BHP

Służba bhp jest uprawniona do (c.d.);

- 5) niezwłocznego wstrzymania pracy maszyny lub innego urządzenia technicznego w razie wystąpienia bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia pracownika albo innych osób,**
- 6) niezwłocznego odsunięcia od pracy pracownika zatrudnionego przy pracy wzbronionej,**
- 7) niezwłocznego odsunięcia od pracy pracownika, który swoim zachowaniem lub sposobem wykonywania pracy stwarza bezpośrednie zagrożenie życia lub zdrowia własnego albo innych osób,**
- 8) wnioskowania do pracodawcy o niezwłoczne wstrzymanie pracy w zakładzie pracy, w jego części lub w innym miejscu wyznaczonym przez pracodawcę do wykonywania pracy, w wypadku stwierdzenia bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia pracowników albo innych osób.**

Kodeks pracy: Obowiązki organów założycielskich

- **Art. 237⁽¹⁴⁾. Organy sprawujące nadzór nad przedsiębiorstwami lub innymi jednostkami organizacyjnymi państwowymi albo samorządowymi są obowiązane podejmować działania na rzecz kształtowania bezpiecznych i higienicznych warunków pracy, w szczególności:**
 - **1) udzielać przedsiębiorstwom i jednostkom organizacyjnym pomocy przy wykonywaniu zadań z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy,**
 - **2) dokonywać, co najmniej raz w roku, oceny stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w przedsiębiorstwach i jednostkach organizacyjnych oraz określać kierunki poprawy tego stanu.**